

POSTANOWIENIE

12 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 12 marca 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M. W.

z udziałem B. W.

o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia i stwierdzenie nabycia spadku po P. W.,

na skutek skargi kasacyjnej B. W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 8 sierpnia 2022 r., II Ca 536/22,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **zasądza od uczestniczki na rzecz wnioskodawczyni kwotę 540 (pięćset czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 8 grudnia 2021 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie w sprawie z wniosku M. W. przy uczestnictwie B. W. o uchylenie aktu poświadczenia dziedziczenia po P. W. i stwierdzenie nabycia po nim spadku, uchylił akt poświadczenia dziedziczenia po P. W., s. J. i L., sporządzony 11 września 2018 r. przez notariusza A. W. w O. (pkt 1), stwierdził, że spadek po P. W., s. J. i L., który zmarł 4 sierpnia 2018 r. w K. i tu ostatnio mającym miejsce stałego pobytu, na podstawie testamentu własnoręcznego z 4 maja 2018 r. nabyła

w całości, z dobrodziejstwem inwentarza, siostra M. W., c. J. i L. (pkt 2) oraz orzekł o kosztach (pkt 3 i 4).

Postanowieniem z 8 sierpnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił apelację uczestniczki i orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

Skargę kasacyjną wniosła uczestniczka, zaskarżając postanowienie w całości. Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania podała przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., czyli oczywistą zasadność skargi wskazując, że wynika ona wprost z podniesionych zarzutów o charakterze proceduralnym, jak i materialnym, podnosząc, że rozpatrzone i rozpoznane przez Sąd Najwyższy winny skutkować wyeliminowaniem w całości z obrotu prawnego zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Nie jest to ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. W judykaturze wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia

prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy jurydycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a więc o sytuację, w której wyrok może być uznany za błędny lub wadliwy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 1 marca 2002 r., I PKN 34/01; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 26 października 2022 r., I CSK 3332/22, z 29 stycznia 2021 r., I CSK 491/20).

Przedstawione przez skarżącą argumenty nie przekonują o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy zauważył przy tym wady w zakresie konstrukcji uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarga kasacyjna powinna być bowiem tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak, jak wskazano na wstępie, szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 października 2016 r., I PK 59/16; z 10 marca 2016 r., II CSK 10/16; z 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15; z 24 września 2015 r., II PK 27/15).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że w wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 maja 2018 r., I CSK 36/18 oraz z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został wykorzystany dorobek orzecznictwa i doktryny w zakresie warunków prawnych,

jakie muszą zostać spełnione, aby można stwierdzić spełnienie przesłanki określonej w pkt 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. Przepisu tego nie wystarczy tylko powołać, lecz trzeba mieć na uwadze, że dąży się do wzruszenia prawomocnego orzeczenia sądowego przez zastosowanie nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Zatem wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość”, winien znaleźć się w uzasadnieniu wniosku (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2018 r., III UK 127/17).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Na obecnym, wstępnym etapie badania skargi kasacyjnej, mającym za przedmiot wyłącznie racje przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z oczywistych przyczyn nie mogła być poddana kontroli merytoryczna wartość zarzutów kasacyjnych. W liczącym zaledwie cztery zdania uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca nie wskazała natomiast jakichkolwiek argumentów prawnych, świadczących o tym, dlaczego zarzucane uchybienia przepisom prawa mają, jej zdaniem, kwalifikowany charakter. Poza przywołaniem podstawy prawnej wniosku uczestniczka ograniczyła się do lakonicznego stwierdzenia o pełnej jego zasadności wskazując, że świadczą (o tym) okoliczności związane z oczywistą zasadnością wniesionej skargi kasacyjnej, która – zdaniem skarżącej – wynika z faktu, iż w przypadku potwierdzenia stanowiska skarżącej kasacyjnie oddalenie apelacji należy uznać za całkowicie nieuzasadnione. Ponadto skarżąca wyraziła przekonanie, że „Akceptacja innego rozstrzygnięcia oznaczałaby, że do dziedziczenia została

powołana osoba całkowicie nieuprawniona w miejsce Mocodawczyni będącej wszakże spadkobiercą ustawowym”. W konkluzji wskazała, że „Skoro w sprawie zaistniało naruszenie szeregu regulacji o charakterze procesowym w stopniu mającym istotny wpływ na wynik sprawy, jak również miała miejsce obraza przepisów o charakterze materialnym poprzez niewłaściwe zastosowanie, to zaistnienie tego rodzaju zarzutów winno być ocenione jako spełnienie przesłanki oznaczającej konieczność uznania wniesionej skargi kasacyjnej za uzasadnioną w pełni”.

Uzasadnienie wniosku nie jest zatem konstrukcyjnie poprawne, stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ze względu na przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zdaniem Sądu Najwyższego, argumentacja przedstawiona przez skarżącą dla potrzeb wykazania oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jest próbą narzucenia własnego stanowiska skarżącej w sprawie i sprowadza się do niedopuszczalnego – ze względu na zakaz z art. 398³ § 3 k.p.c. – oparcia podstawy skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów. Tymczasem oczywiste jest, że zarzuty niedopuszczalne z mocy prawa nie mogą przełożyć się na oczywistą zasadność środka zaskarżenia. Trzeba podkreślić, że Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną nie jest trzecią instancją sądową badającą dowody i czyniącą na ich podstawie ustalenia faktyczne, lecz jest sądem prawa.

Mając na względzie zaprezentowane argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 6 pkt 2 *in fine* i § 10 ust. 4 pkt

2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.
w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

(r.g.)